

finanțare/ financement/ financing

**Ministerul Tineretului și Sportului
Le Ministère de la Jeunesse et du Sport
Ministry of Youth and Sport**

**Direcția Municipală pentru Tineret și Sport București
La Direction Municipale pour Jeunesse et Sport Bucarest
The Board for Youth and Sport Bucharest**

sponsori/ sponsors

**ROM DIRECT IMPEX SRL • REUTERS ROMANIA • ROMCAR SRL •
SCHOTT GLASWERKE BUCUREȘTI**

CERCETĂRI SPEOLOGICE

○
RECHERCHES SPÉLÉOLOGIQUES

○
SPELEOLOGYCAL RESEARCHS

volumul 4/ tome 4/ issue 4

editat de
Clubul Național de Turism pentru Tineret

édité par
Le Club National de Tourisme pour la Jeunesse
published by
The National Club for Tourism for Youth

1996

SUMAR

Programele pentru tineret ale Ministerului Tineretului și Sportului	2
<i>Iosif Rist, Traian Minghiraș, Róbert Gergely – Avenul Izdocinâi din Pietriceaua (m. Maramureșului)</i>	<i>4</i>
<i>Dumitru Istvan, Ioan Tămaș – Date asupra carstului din dealul Popii (Valea Vinului, m. Rodnei)</i>	<i>5</i>
<i>Zamfir Șomcutean, Gheorghe Nistor, Marius Todoran – Peștera Speranței din dealul Popii (m. Rodnei).....</i>	<i>9</i>
<i>Marius Diaconescu, Traian Minghiraș, Dumitru Istvan – Avenul din Groapa Zânelor (m. Rodnei).....</i>	<i>11</i>
<i>Ică Vasile Giurgiu, Mircea Vlădulescu – Jgheabul lui Zalion (m. Rodnei).....</i>	<i>13</i>
<i>Manfred Miculeanici – Peștera de la ponorul Dragoineea (m. Banatului)</i>	<i>19</i>
<i>Paul Damm, Katalin Perenyi, Călin Pop, Szabolcs Szucs, Jozsef Zih – Considerații asupra peșterii din valea Rea (m. Bihor)</i>	<i>21</i>
<i>Matei Vremir – Inventar speologic în bazinul mijlociu al văii Iadului (m. Pădurea Craiului)</i>	<i>23</i>
<i>Matei Vremir, E. P. Dica – Notă privind răspândirea ursului de peșteră în bazinul mijlociu al văii Iadei (m. Pădurea Craiului)</i>	<i>27</i>
<i>Szabolcs Szucs – Izvorul lui Monea, un sistem încă necucerit (m. Pădurea Craiului)</i>	<i>30</i>
<i>Paul Damm, Szabolcs Szucs, Jozsef Dezso – Zona carstică Subpiatră (m. Pădurea Craiului).....</i>	<i>34</i>
<i>Matei Vremir, Zsolt Kovacs – Peștera aven din dealul Pobraz (m. Pădurea Craiului) ...</i>	<i>38</i>
<i>Iosif Rist – Explorări subacvatice în izbucul Zugău (podisul Someșan)</i>	<i>44</i>
<i>Iosif Rist, Traian Minghiraș, Felix Mersei, Ioan Mureșan – Avenul cu sală de la izbucul Mare al Barcăului (m. Plopis).....</i>	<i>46</i>
<i>Ică Vasile Giurgiu, Mircea Vlădulescu – Cartarea</i>	<i>48</i>
<i>Mihai Sorin – Propunere de clasificare a lacurilor carstice din România formate pe calcare.....</i>	<i>67</i>
<i>Erika Gal, Eugen Kessler – Avifauna fosilă pleistocenă din peșterile Maltei</i>	<i>68</i>
<i>Ioan Sârbu – Programe pe calculator pentru asistarea studiilor de speoclimatologie</i>	<i>70</i>
<i>Protejați mediul carstic.....</i>	<i>83</i>

redactorul volumului
(le rédacteur du volume) (editor): **Ică Giurgiu**

adresa redacției
(l'adresse de la rédaction) (newspaper office):
Clubul National de Turism pentru Tineret
str. Dem. Dobrescu 4-6 camera 123
701192 București 1, Romania
tel/fax 3125374; tel 6386045/107, 108, 232

Avenul din Groapa Zânelor (Râșnicii Rodnei)

Marius Diaconescu, Traian Minghiraș, Dumitru Istvan
clubul de speologie Montana Baia Mare

The pothole from Groapa Zânelor
(Rodna mts.)

Abstract

The Groapa Zânelor pothole has 101 m developpment and - 36 dislevelment; it is occuring within the metamorphic limestones from the Rebra Serie (Upper Precambrian). The large part of this cavity is tectonic, formed by the slip of the crystalline limestone on the micaceous crystalline shists (occurring at the lower part of the cavity).

Extremely advanced corrosion forms and undercentimetric speleothems are occurring; the latter have a circular disk shape and vertically disposed, on the corrosion shapes extremities. They might be the result of underground evapocondensation phenomena.

Avenul Groapa Zânelor este situat în calcarile cristaline din munțe Corongișul Mic, la câțiva zeci de metri SE de Poarta lui Beneș (Poarta Zânelor), jgheab stâncos dezvoltat pe versantul estic al crestei.

Intrarea în aven este dispusă pe versantul estic (spre pârâul Crucii din bazinul Izvorului Roșu), la circa 20 m față de vârful Corongișul Mic, în zona ierboasă, fără repere caracteristice, la cota 1650 m și este greu de identificat fără ghid. Ca și pentru celelalte peșteri din dealul Popii explorate de Montana Baia Mare, în august 1995, localizarea s-a realizat cu colaborarea echipei Salvamont Valea Vinului, unde activează un excelent cunoșător al carstului din zona Corongiș - dl. Popii - Cobășel - Valea Blaznei (Vargoczki Mihai).

Deși de dimensiuni reduse (dezvoltare 101 m, dar calculul s-a făcut cu excluderea galerilor și spațiilor având un perete constituit din bolovaniș dizlocat, denivelare - 36 m), avenul reprezintă cea mai mare cavitate cartată de Montana Baia Mare în zona Valea Vinului.

Avenul este cunoscut de localnici și explorat parțial de aceștia, prin introducerea unui trunchi de copac în puțul de 7 m de la intrare, fapt

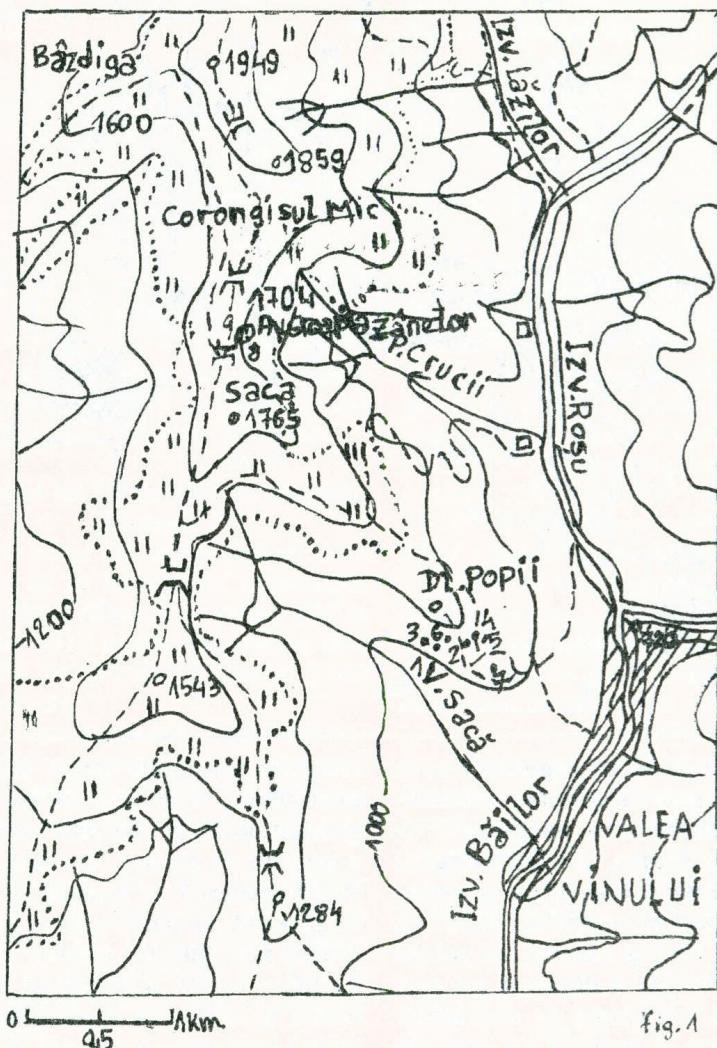

fig. 1

arătat și de inscripțiile (1957) prezente în prima porțiune a cavitații. Cavitatea se dezvoltă în formațiunea carbonatică mediană, de vîrstă Precambrian superior, a seriei de Rebra. Cartarea a fost realizată de Diaconescu Marius și Minghiraș Traian.

1. Descrierea avenului. Puțul de intrare de 7 m ajunge în baza unei diaclaze cu direcție generală N-S, cu descendență spre N. O succesiune de puțuri și săritori de până la 8 m, abordabile și la liber, dau într-o sală cu bolovaniș masiv, provenit din dizlocarea gravitațională a unui horn cu profil mai mare (8 x 5 m), umplută relativ stabilă de bolovani oferind spațiu de penetrare prin mai multe părți (care nu au fost incluse

in dezvoltarea cavitații). O ultimă sărtoare de 3 m din baza "dopului" de bolovaniș dă acces la o diaclază de 4-6 m înălțime, evasiorizontală, de circa 22 m lungime, în capătul nordic al acesteia atingându-se șisturile cristaline din baza calcarelor metamorfice. Apa de infiltratie stagnantă aici la viiturile de la topirea zăpezilor a depus pe podea și pereți un strat de argilă fină, micacee. Debușul apelor de aici se face pe o galerie cu profil redus (0,4 x 0,4 m) săpată în șisturi cristaline micacee.

2. Morfologia cavitații. Spațiile avenului sunt create tectonic, prin detensiile (falii de tensiune), ceea ce determină surpări masive sub forma unor clopote, în spațiile mai largi. Direcția generală, paralelă cu ver-

AVENUL GROAPA ZÂNELOR

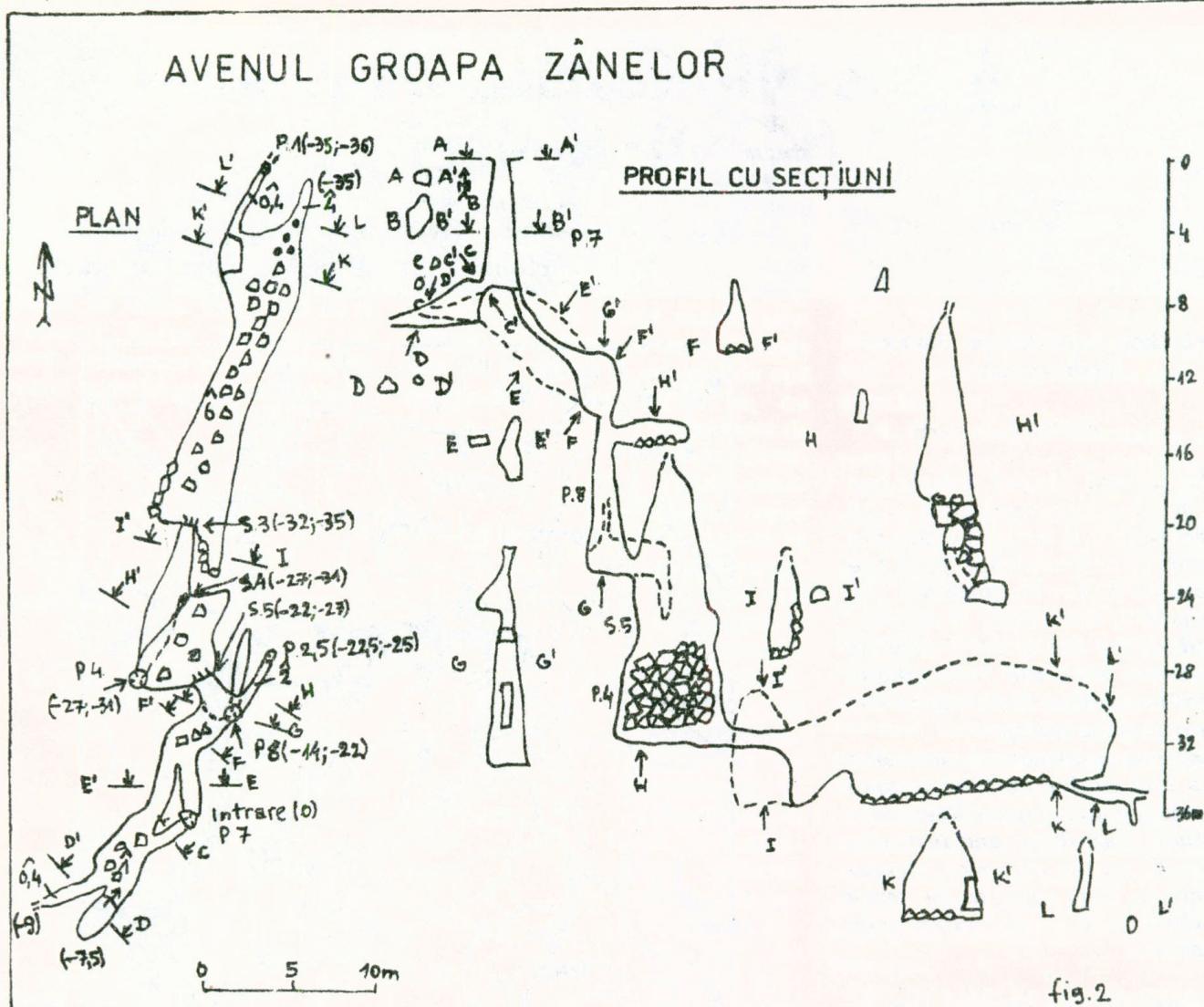

fig.2

santul, sugerează o geneză prin tracțiune gravitațională, determinată de alunecarea pachetului de calcar cristalin pe substratul șiștuos. Dar o tracțiune gravitațională mai deosebită, care nu afectează întreg nivelul de calcar cristalin, astfel că diaclaza nu este vizibilă în morfologia de suprafață. Acest lucru sugerează că glisarea produsă la contactul calcar cristalin – șisturi micacee este însotită și de o glisare pe un plan din interiorul pachetului de calcar cristalin, plan de stratificație sau determinat de prezența unei intercalații micacee, șiștuoase. Acest mod de alunecare este vizibil și la peștera Strâmtă din dl. Popii, paralelă cu abruptul versantului, unde profilul galeriei, datorită acestui proces, este dreptunghiular caracteristic.

Legătura cu suprafața a acestui spațiu format prin deplasarea porțiunii bazale a calcarului cristalin se face prin puțul de intrare, cu profil în care se recunoaște modelarea carstică (preponderent prin coroziune) a unei diaclaze neafectată de tracțiune gravitațională.

Nu avem încă date certe asupra

relațiilor temporale dintre formarea prin glisare a golului de tracțiune gravitațională și cea prin coroziune a puțului de intrare. Coroziunea intensă prezentă în spațiile avenului sugerează antecedență a golului format prin glisare, ulterior prin fenomene mixte (coroziune ascendentă și acțiunea apelor de infiltratie) creându-se actuala legătură cu suprafața. Dar rămâne credibilă și preexistența unei diaclaze tectonice modelată de apele de infiltratie (puțul de intrare), diaclaza ce a favorizat acumularea și dirijarea apelor spre substratul șiștuos, favorizând apoi declanșarea glisării bazei calcarelor.

Formele de coroziune ce par mai avansate în interiorul golului de glisare comparativ cu puțul de intrare, ar sugera totuși preexistența procesului de tracțiune gravitațională.

Sunt prezente septe, carene decimetrice – metrice, roci trepanate și roci intens corodate, ce reprezintă doar circa 10% din volumul inițial al rocii, cele mai expresive forme de coroziune avansată cunoscute în zona Corongișul Mic – dealul Popii –

Valea Blaznei.

3. Speleotheme. În afară de geneză și de intensitatea procesului de coroziune, al cărui studiu ar putea duce la o îmbogățire a atlasului relativ sărac de astfel de forme, în aven au fost identificate și niște speleotheme deosebite. Este vorba de concrețiuni parietale, dispuse pe excrescențele de coroziune, cu aspect de disc cu porțiunea centrală ușor infundată, cu aspect de ciupercă (asemănătoare genului *Lactarius*), cu discul dispus vertical, paralel cu peretele, de dimensiuni subcentimetrice. Bleahu (1982) menționează discuri de prelungere capilară, orizontale și verticale, arătând că cele mai ciudate sunt discurile verticale, antigravitaționale, al cărui studiu de detaliu, ar trebui în viitor să lămurească misterul formării lor. Acest studiu ar putea fi inițiat și în avenul Groapa Zânelor, dar până atunci credem că un rol determinant în formarea lor rezultă din existența apei de condensare pe acești excepționali poli locali de evaporare și de depunere a calcitului (vârfurile formelor de coroziune). În această idee aceste forma-

țuni ar putea fi datorate fenomenelor de evapocondensație, formațiuni oarecum asemănătoare formându-se prin cristalizare din picături de apă stagnantă în peștera Cobășel (Iștvan, Micle, 1994), evapocondensație responsabilă în mare parte și de intensitatea proceselor de coroziune.

4. Concluzii. Avenul din Groapa Zânelor prezintă importanță prin modul mai deosebit de formare (de

altfel aproape întreg endocarstul din calcare cristaline din sudul munților Rodnei este format în condiții între care nu se regăsesc factorii clasici ai carstificării).

Coroziunea intensă și speleothemele ce ar putea fi datorate fenomului de evapocondensație, reprezintă pe lângă geneza cavernamentului, caracteristici ale acestei cavități.

Bibliografie

- BLEAHU M. - **Relieful carstic.** Edit. Albatros, 269 pag., București
- ISTVAN D., MICLE R. - **Calcite speleothems generated by underground evapocondensation (Peștera Cobășel, Rodnei Mountains).** Theoretical an Applied Karstology, vol. 7, pp. 183-187, Edit. Academiei, București